

Примак О.М.

старший викладач кафедри німецької мови

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Дослідженнями у галузі перекладів нормативно-правової документації з кінця ХХ століття займалися І.І. Борисенко, О.Р. Зарума Панських, В.В. Калюжна, А.Н. Ковалева, О.В. Коновченко, В.Н. Крупнова, С.Е. Максимова, Е.Н. Муратова, Ж.Ш. Сафарова, В.В. Чепелюк. Сьогодні стилістичні особливості перекладу міжнародної документації вивчають В.Ю. Кизим (2010), І.А. Рудь (2010), термінологічний підхід до аналізу міжнародної документації використовують Н.Є. Кащишин (2011), О.В. Лось (2013), лексичні та граматичні особливості перекладу міжнародних документів досліджуються у роботах О.В. Васильченко (2014), Л.О. Ярової (2016).

Всі науковці сходяться в думці, що при перекладі документів необхідно зберігати не тільки змістовний бік, але й по можливості відбирати структури, найбільш близькі або співпадаючі зі структурами в тексті оригіналу як з точки зору великого синтаксису, так і з точки зору граматичних конструкцій, тобто створення уніфікованого шаблону.

При створенні шаблону важливу роль відіграють граматичні конструкції. Насамперед, це такі конструкції як обов'язкова інверсія підмета та присудка, дієприслівниковий зворот, пасивна форма (часто з займенником «es» в ролі підмета), вираження підмету іменником — суб'єктом пасивної конструкції. Деякі дослідники акцентують увагу на інфінітивних та дієприкметникових зворотах (Коммісаров та ін., 1965; Мірам, 2002; Сафаров, 2000). Широко використовуються також описові конструкції, де дальній зв'язок угадується з контексту. У тексті такий зв'язок забезпечується не словесно, а за допомогою умовних позначень.

Текст офіційно-ділового характеру має безліч сегментів, що функціонують як єдине ціле та відповідно відтворюються. Зважаючи на складність синтаксичної та семантичної структур речень документів перекладач повинен шукати таку трансформацію, яка б правильно передавала не тільки граматичний зміст документу, а й його прагматичне навантаження.

Переклад повинен повністю відповідати наступним першорядним критеріям міжнародних документів: логічність, офіційність, беземоційність, точність та стереотипність.

Однак, було б помилково вважати, що для успішного перекладу достатньо досконало освоїти термінологію і правила оформлення подібного виду текстів. Важливо ще й досконало розбиратися в культурних особливостях носіїв вихідної мови, у специфічних конструкціях, властивих тільки їм.

Крім того, «залежність тексту від культурних особливостей і менталітету народу, а також від його склалася правової системи, може призвести до того,

що зміст тексту у вихідному мовою не буде відповідати глузду в мові перекладу навіть при абсолютно дослівній інтерпретації» [Алімов 2005: 29]. Тому перекладачеві доводиться збагачувати свої знання шляхом вивчення можливих лексичних еквівалентів слів і цілих фраз.

В якості прикладу можна навести трансформації при перекладі документів з німецької на українську і навпаки. У реченні «Nach der Eheschließung lauten die Namen der Ehegatten: sein, ...ihr... в «свідоцтві про шлюб» дослівний переклад займенників «його», «її» порушує вимоги узусу, тому, щоб не перешкоджати звичному сприйняттю правового документа, в українському перекладі цей фрагмент оформлено таким чином: «Прізвище після реєстрації шлюбу: чоловік:, дружина:».

Різні види перекладацької діяльності неоднаковою мірою зберігають близькість до перекладу і, відповідно, відтворюють оригінал з більшою або меншою повнотою. Оскільки досягнути ідеального перекладу не зовсім можливо, перекладачеві доводиться йти на різного роду компроміси конкретних стосунків. Наприклад, слово «апеляція» (нім. юр. *Widerspruch*, *Remonstration*) при перекладі виразу «подавати апеляцію» оформлюється як «Einspruch erheben», тоді як при перекладі назви «Вищий апеляційний суд» звучить як «Oberappellationsgericht» і т.п.

Аналіз текстів, що стосуються правничої сфери, представляє інтерес для лінгвістичного вивчення структури дискурсу та виявлення особливостей дискурсів різного типу, оскільки спеціалізована спрямованість таких текстів дозволяє визначити найбільш яскраві та специфічні характеристики нормативно-правового дискурсу.

Список використаних джерел

1. Алексеева І.С. Професійний тренінг перекладача. — К., 2001. — 288 с.
2. Багмут Й.А. Проблеми перекладу суспільно-політичної літератури українською мовою. — К.: НД, 1968. — 189 с.
3. Борисова Л.І. Основні проблеми науково-технічного перекладу. — М., 1983. — 212 с.
4. Борисенко І.І., Євтушенко Л.І., Дайненко В.В. Англійська мова в міжнародних документах і дипломатичній кореспонденції / І. І. Борисенко, Л. І. Євтушенко, В. В. Дайненко // Навчальний посібник. 2-е видання, зі змінами та доповненнями. — К.: «Логос», 1999. — 416с.
5. Головін В.М. Термінологія. — М., 1981.
6. Коваленко А.Я. Науково технічний переклад. — К., 2001.
7. Калюжна В.В. Стиль англомовних документів. — К., 1982.
8. Карабан В. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. — Вінниця, 2003.
9. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. — К., 2002.
10. Назаров В.Ф. Курс юридичного перекладу. — М., 2000.

11. Рудь І.А. Жанрово-стилістичні особливості перекладу англomовних юридичних документів. — К., 1982.

Тітова В.М.

кандидат педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Юридичного інституту

Тітова О.С.

кандидат економічних наук, завідувач кафедри іноземних мов Юридичного інституту

Мачуський В.В.

старший викладач кафедри іноземних мов Юридичного інституту

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНТЕГРОВАНІЙ КОМПОНЕНТ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються актуальні аспекти формування міжкультурної комунікації у контексті розвитку юридичної освіти. Аналізується поняття комунікації, правової комунікації, міжкультурної комунікації.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, комунікація, правова комунікація.

Abstract. The article deals with the actual aspects of the formation of intercultural communication in the context of the development of legal education. The concept of communication, legal communication, intercultural communication is analyzed.

Key words: intercultural communication, communication, legal communication.

Постановка проблеми. Сучасні умови глобалізації суспільства вимагають від кожної людини знань та навичок міжкультурної комунікації. У системі зовнішньополітичних пріоритетів України євроінтеграція посідає особливе місце. Для України європейська інтеграція — це шлях модернізації не тільки економіки, а і формування нової системи вищої освіти.

Підвищення ролі комунікації в сучасному інформаційному суспільстві, зокрема, такої її специфічної форми, як міжкультурна комунікація, а також зростання вимог до соціальних і моральних якостей юристів потребують невідкладних інноваційних змін у професійній освіті, невід’ємним складником якої має стати підготовка до продуктивного професійного спілкування в процесі міжкультурної комунікації.

Аналіз останніх публікацій. Проблеми, що виникають при здійсненні міжкультурної комунікації, тривалий час досліджують вітчизняні та зарубіжні вчені. Зокрема, українські науковці: Н.В. Свентицька, Л.Ф. Клименко, Л.А. Гончаренко, Т.А. Асламова, І.С. Бахов та інші, а також зарубіжні дослідники М. Грабовський, А. Дзярмага-Чайковська.

Питанням, що стосуються правової комунікації, присвячено праці: І.Л. Честнова, А.В. Полякова, Ван Хука, О.М. Балинської, Л.А. Луць.

Виклад основного матеріалу. Комунікація набуває масовості в процесі розвитку і формування індустріального суспільства. Комунікація — це природний процес, зумовлений інтенсифікацією економіко-політичного